

Úkaz a jev

Ať už je povaha skutečností (skutečných „věcí“) jakákoli, máme k nim (jakožto vnímající a poznávající subjekty) přístup pouze díky tomu, že se tyto skutečnosti nějak „ukazují“. Pochopitelně ovšem platí, že se ve svém průběhu (neboť to jsou události nebo procesy) ukazují jako postupně se měnící, přesněji řečeno: ukazují se vždy tak, jaký je momentální stav jejich událostního dění (event. procesu). Dalo by se říci, že momentální charakter „úkazu“ (tj. toho, jak se právě v určitém čase nějaká skutečnost ukazuje) je vlastně jen cosi, k čemu není žádný možný přímý přístup; a nadto platí, že o žádném přístupu nemůžeme mluvit, pokud nevíme co možná přesně, o čí přístup jde, tj. co nebo kdo je tím „přistupujícím“. Za těchto okolností, pokud si je dostatečně uvědomujeme, se stává nejen velmi problematickým, ale přímo neudržitelným ten způsob, jak mluvíme o tom, že se nám věci (skutečnosti) „dávají“. (Ovšem mluvit o tom, že se nám „ukazují“, není o nic vhodnější, jen tam snad je méně nebo méně nápadně vkládána jakási „aktivita“ ze strany těch věcí, těch skutečností.) To, že se nějaká (pravá) událost děje (nebo že probíhá nějaký vnitřně neintegrováný „proces“, jehož se nějak a na nějaké úrovni účastí celá řada nebo přímo spousta pravých událostí), znamená, že dochází ke změnám jak vnitřní struktury, tak i vnějšího vzezření jak jednotlivých událostí, tak nejrůznějších jejich hromad. Pro vnější stránku události platí jistý řád v časové sukcesi jejích momentálních „stavů“; ale nic podobného si nesmíme bez dalšího zkoumání představovat, pokud jde o její vnitřní stránku, vnitřní strukturu. Protože však lidský subjekt je převážně odkázán na vnější stránku toho, co se kolem něho ve světě děje, nemůže se spokojovat s rozsekáváním skutečného dění (v jeho procesuální podobě) na jednotlivé po sobě jdoucí „momentky“ – a tak si i to, co by sice mohl i zvnějšku pozorovat, kdyby ovšem přistupoval odjinud (z jiné strany), musí vždy jen domýšlet (na základě jiných „momentek“). A toto „domýšlení“, které nikdy není a ani nemůže být pouhým „otiskem“ čehokoli, musí dost komplikovaně vytvářet, formovat, po zkušenostech i opravovat čili reformovat, atd., až dospěje k tomu, co pak nazývá „jevem“.

(Písek, 140405-1.)